

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1153

Vragen van het lid **Eerdmans** (JA21) aan de Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid over *de straf- en verblijfsrechtelijke consequenties van misdrijven door asielzoekers* (ingezonden 10 januari 2024).

Antwoord van Staatssecretaris **Van der Burg** (Justitie en Veiligheid) (ontvangen 5 maart 2024). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2023–2024, nr. 912.

Vraag 1

Hoeveel van de 5.695 geregistreerde misdrijven door personen in locaties van het Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA) (waaronder 2.320 unieke verdachten) in 2022 hebben geleid tot gedwongen uitzetting/terugkeer van de personen in kwestie? En om welke aantallen ging het in 2023?

Antwoord 1

Het vertrek van de groep vreemdelingen waar u naar verwijst, namelijk de groep waarover is gerapporteerd in de WODC-rapportage «Incidenten en misdrijven door bewoners van COA- en crisis-noodopvanglocaties 2017–2022»¹, wordt niet als zodanig geregistreerd. Wel zijn gegevens bekend over het vertrek van vreemdelingen in de strafrechtketen (VRIS-ers). Dit kunnen vreemdelingen zijn die eerder opvang hebben gehad bij het COA, maar ook vreemdelingen met een reguliere verblijfsachtergrond van wie het verblijfsrecht is beëindigd of vreemdelingen die geen legaal verblijf hebben gehad in Nederland.

In 2022 zijn 970 VRIS-ers uit de caseload van DT&V vertrokken. In 2023 zijn 1.130 VRIS-ers vertrokken.

Ten behoeve van vraag 7 is ook de instroom van VRIS-ers in onderstaande tabel vermeld.

¹ Kamerstuk 19 637, nr. 3124

Tabel: Instroom en vertrek VRIS-ers uit caseload DT&V. De aantallen voor instroom en vertrek kunnen niet als een cohort worden beschouwd (bron: DT&V, peildatum 31 december 2023, aantallen afgerond op tientallen).

Instroom in caseload DT&V		2022	2023
Instroom		1.260	1.260
Vertrek uit caseload DT&V		2022	2023
Aantoonbaar vertrek	Zelfstandig vertrek	90	120
	Gedwongen vertrek	620	710
		710	840
Zelfstandig vertrek zonder toezicht	Zelfstandig vertrek zonder toezicht	270	290
Totaal	Totaal	980	1.130

Vraag 2

Kunt u een uitsplitsing maken per type misdrijf?

Antwoord 2

De gegevens over vertrek kunnen in het systeem niet op die manier automatisch worden gekoppeld aan een type misdrijf.

Wel is in bovengenoemde WODC-rapportage «Incidenten en misdrijven door bewoners van COA- en crisis-noodopvanglocaties 2017–2022» een overzicht opgenomen van de delictscategorieën waarvan de personen in COA- en CNO-locaties werden verdacht. Zoals weergegeven in tabel 4.1 van de WODC-rapportage gaat het vooral om vermogensmisdrijven. In 2022 betrof dit 77% van het totaal aantal registraties. De daaropvolgende categorieën zijn geweld, waar ook de delictcategorie seksueel misdrijf onder valt (11%) en vernieling/openbare orde/openbaar gezag (8%). Levensmisdrijven vormen ongeveer 1% van het totaal aantal registraties. Hier geldt dat het over de gehele rapportageperiode voornamelijk om pogingen gaat; in 2% van de gevallen gaat het om een voltooid delict. Bij alle andere categorieën gaat het hoofdzakelijk om voltooide delicten.

Vraag 3

In hoeveel gevallen ging het hierbij om personen die in 2022 verdacht werden van meer dan één misdrijf, te weten de helft van het totale aantal verdachten op COA-locaties? Om welke aantallen ging het in 2023?

Antwoord 3

Jaarlijks publiceert het Wetenschappelijk Onderzoeks- en Datacentrum een overzicht van het aantal geregistreerde misdrijven door bewoners van COA-locaties en crisisnoodopvanglocaties. Uit de meest recente rapportage die ik in juni 2023 met uw Kamer heb gedeeld², volgt dat er in 2022 5.695 verdachten van misdrijven zijn geregistreerd.

Het aantal verdachtenregistraties in 2023 wordt gepubliceerd in de volgende WODC-rapportage die ik naar verwachting voor het zomerreces met uw Kamer kan delen.

De gegevens over vertrek kunnen niet systematisch worden gekoppeld aan het aantal misdrijven waarvan vreemdelingen worden verdacht.

Vraag 4

Hoeveel procent van de personen die in 2022 van meer dan vijf misdrijven werden verdacht (conform de gehanteerde categorieën in het WODC-onderzoek «Incidenten en misdrijven door bewoners van COA- en crisisnoodopvanglocaties 2017–2022») is uitgezet en hoeveel procent niet? Hoe liggen deze verhoudingen in 2023?

Antwoord 4

De gegevens over vertrek kunnen in het systeem niet automatisch worden gekoppeld aan het aantal misdrijven waarvan vreemdelingen worden verdacht.

² Kamerstuk 19 637, nr. 3124

Vraag 5

Hoeveel asielzoekers (en/of andere personen die op COA-locaties verbleven) werden de afgelopen vijf jaar veroordeeld voor de delicten aanranding, verkrachting, zware mishandeling, doodslag en moord? Hoeveel van hen zijn uitgezet (en op welke wijze) en hoeveel niet?

Antwoord 5

In de WODC-rapportage waar ik in de vorige antwoorden naar heb verwezen, wordt ook het aantal afgehandelde misdrijfzaken door het Openbaar Ministerie gerapporteerd. Het gaat hierbij om de cijfers sinds 2019 en uitgesplitst naar delictcategorie.

In 2022 werden door de rechter 180 zaken afgehandeld in de delictcategorie «gewelds- en seksuele misdrijven». Daaronder vallen mishandeling, bedreiging en stalking, seksuele misdrijven, misdrijven tegen het leven en overige gewelds- en seksuele misdrijven. In 165 zaken werd de verdachte schuldig verklaard. In 15 zaken werd de verdachte vrijgesproken.

Voor vertrek van VRIS-ers verwijst ik naar het antwoord op vraag 1. De gegevens over vertrek kunnen niet systematisch worden gekoppeld aan het type misdrijf.

Vraag 6

Hoe kan het dat het aantal intrekkingen en afwijzingen van verblijfsvergunningen op grond van de openbare orde is afgenomen van respectievelijk 40 en 30 naar 20 en 10 tussen 2020 en 2022 terwijl zowel het aantal personen op COA-locaties als het aantal incidenten en misdrijven in die periode juist is toegenomen? Heeft deze trend zich in 2023 voortgezet?

Antwoord 6

Zowel in 2022 als in 2021 zijn 20 verblijfsvergunningen asiel ingetrokken op grond van openbare orde. Het intrekken van een vergunning is overigens niet aan de orde voor de groep asielzoekers die op COA-locaties nog in de asielprocedure zit en aan wie nog geen vergunning is verstrekt.

In 2022 zijn er 10 asielaanvragen afgewezen op grond van openbare orde, in 2021 werden 20 asielaanvragen afgewezen op grond van openbare orde.³

Er zijn in de eerste zes maanden van 2023 circa 10 asielvergunningen ingetrokken op grond van openbare orde. Er zijn in de eerste zes maanden van 2023 minder dan 10 asielaanvragen afgewezen op grond van openbare orde. Hierbij moet worden opgemerkt dat gelet op ontwikkelingen in de jurisprudentie en het RSJ-rapport⁴ ook veel zaken door de IND noodgedwongen zijn aangehouden, waardoor besluitvorming nog niet mogelijk was.

Vraag 7

Hoeveel vreemdelingen met een (aanvraag voor) een verblijfsvergunning asiel zijn in 2022 op grond van het Vreemdelingenwet 2000 (VRIS)-protocol overgedragen aan de Dienst Terugkeer en Vertrek (DT&V), hoeveel van hen zijn in totaal aantoonbaar vertrokken en hoeveel van hen zijn aantoonbaar gedwongen vertrokken? Om welke aantallen ging het in 2023?

Antwoord 7

Zie het antwoord op vraag 1.

Vraag 8

In hoeverre strekt uw wetsvoorstel «Wijziging van de Vreemdelingenwet 2000 in verband met aanscherping van het openbare ordebeleid voor criminele vreemdelingen» zich tot intrekken of weigeren van verblijfsvergunningen asiel?

³ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2023/10/06/tk-bijlage-de-staat-van-migratie-2023>

⁴ Kamerstuk 27 062, nr. 136.

Antwoord 8

Dit wetsvoorstel tot wijziging van artikel 21, vierde lid, Vreemdelingenwet 2000 (Vw 2000) ziet op het al dan niet kunnen afwijzen van een aanvraag voor een *reguliere* verblijfsvergunning voor onbepaalde tijd. Het heeft dan ook geen betrekking op het intrekken of afwijzen van een asielvergunning. Het wetsvoorstel ziet op het wegnemen van een inconsistentie in de Vreemdelingenwet. Het is nu wel mogelijk om van een vreemdeling die hier sinds zijn geboorte of voor zijn vierde levensjaar is gekomen een reguliere verblijfsvergunning voor onbepaalde tijd *in te trekken* bij ernstige misdrijven, maar het is niet mogelijk een *aanvraag* voor een verblijfsvergunning onbepaalde tijd van hem *af te wijzen* bij ernstige misdrijven. Dit kan nu enkel als hij is veroordeeld voor 60+ maanden gevangenisstraf voor drugsdelicten. Dit wijzigingsvoorstel zal dit wel mogelijk maken. Daarbij wordt aangesloten bij bestaande praktijk van de glijdende schaal (3.86 Vb) waarbij de duur van het rechtmatige verblijf van de vreemdeling wordt afgewogen tegen de inbreuk op de openbare orde (middels het plegen van ernstige misdrijven). Hoe langer het rechtmatige verblijf, hoe ernstiger het gepleegde misdrijf moet zijn om tot afwijzing van de verblijfsvergunningsaanvraag onbepaalde tijd over te kunnen gaan.

De voorwaarden voor de verlening en intrekking van de vergunning voor onbepaalde tijd *asiel* zijn geregeld in artikel 34 en 35 Vw 2000. Een bepaling zoals artikel 21, vierde lid Vw 2000 staat niet in deze artikelen. Alle typen strafbare feiten, mits deze voldoende ernstig zijn, kunnen worden betrokken bij de afwijzing of intrekking van de asielvergunning.

Vraag 9

Blijven de grenzen voor het afwijzen of intrekken van een verblijfsvergunning asiel op grond van de openbare orde ook onder dit wetsvoorstel op zes maanden (bij subsidiaire bescherming) en tien maanden (bij een vluchtelingenstatus)?

Antwoord 9

Aangezien het wetsvoorstel geen betrekking heeft op de verblijfsvergunning asiel, zal het de normen voor het weigeren of intrekken van een asielvergunning op grond van openbare orde niet wijzigen.

Vraag 10

Zo ja, deelt u de mening dat de drempel om verblijfsvergunningen asiel op grond van de openbare orde te kunnen weigeren of intrekken fors omlaag moet en welke stappen gaat u hiertoe ondernemen?

Antwoord 10

Op 3 oktober 2022 heb ik uw Kamer bericht over een toezegging in een brief van 1 juli 2020 van de toenmalige Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid om uw Kamer te informeren over het openbare-ordebeleid in asielzaken.⁵ In de brief van 2022 heb ik aangegeven dat het op dat moment niet opportuun was om eventuele wijzigingen in te zetten in verband met een lopende procedure bij het Hof van Justitie van de EU. Inmiddels, op 6 juli 2023, heeft het Hof uitspraak gedaan. Ik verwacht u op korte termijn verder te kunnen informeren.

Vraag 11

Bent u bekend met de recente casus (waarover ik benaderd ben) van een asielzoeker uit Budel die onlangs voor een dubbele aanranding werd veroordeeld tot zes weken voorwaardelijke gevangenisstraf met een proeftijd van twee jaar, nadat hij eerder (als bewoner van een ander asielzoekerscentrum) ook al was veroordeeld tot een voorwaardelijke gevangenisstraf voor een zedendelict?

Antwoord 11

Op individuele casuïstiek kan ik niet ingaan.

⁵ Kamerstuk 19 637, nr. 2990

Vraag 12

Zo nee, bent u bereid van deze casus kennis te nemen?

Antwoord 12

Het is niet aan mij als Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid om op individueel niveau bemoeienis te hebben met de strafrechtelijke opvolging.

Vraag 13

Deelt u de mening dat het onverteerbaar is indien een asielzoeker drie aanrandingen kan plegen zonder daarvoor één dag vast te zitten – laat staan er verblijfsrechtelijke consequenties van te ondervinden? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 13

Ik ben met u van mening dat hard moet worden opgetreden bij overlastgevend en strafbaar gedrag, waaronder zedendelicten. Zoals ik in het antwoord op vraag 12 heb aangegeven is het echter niet aan mij als Staatssecretaris van asiel en migratie om bemoeienis te hebben met de wijze waarop iemand strafrechtelijk wordt vervolgd en vervolgens veroordeeld.

Ten aanzien van de verblijfsrechtelijke consequenties, geldt dat de IND de verblijfsvergunning asiel kan weigeren of intrekken op grond van openbare orde indien de vreemdeling (onherroepelijk) is veroordeeld voor een (bijzonder) ernstig misdrijf. Hoe langer de vreemdeling rechtmatig in Nederland verblijft, hoe hoger de straf moet zijn om tot beëindiging van het verblijfsrecht over te kunnen gaan. Na een afwijzend besluit of een intrekking van de IND start de DT&V het terugkeerproces. Dit kan ook vanuit strafdetentie of (aansluitend in) vreemdelingenbewaring.

Vraag 14

Deelt u tevens de mening dat het onverteerbaar is dat slachtoffers van dergelijke vergripen in hun eigen dorp met angst over straat moeten in de gedachte dat zij de dader opnieuw tegen het lijf kunnen lopen, aangezien deze geen enkele verblijfsrechtelijke consequentie ondervindt van zijn gedrag? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 14

Zonder op de individuele omstandigheden van dit geval in te gaan, wil ik benadrukken dat het absoluut onaanvaardbaar is dat overlastgevend en strafbaar gedrag leidt tot onveiligheid op straat. Overlastgevende en criminele asielzoekers moeten zo snel mogelijk uit ons asiel- en opvangstelsel gehaald worden. Met landelijke en lokale maatregelen bundelen het Rijk en gemeenten hun krachten om overlast en criminaliteit te voorkomen en wanneer dit toch plaatsvindt, effectief aan te pakken. De nationale aanpak, waar het kabinet structureel 45 miljoen euro per jaar voor heeft vrijgemaakt, is te onderscheiden in vier pijlers: snel beslissen in de asielprocedure, maatwerk bieden in de opvang, lik-op-stuk beleid toepassen in de openbare ruimte en inzetten op terugkeer. Het OM zet in op een directe strafrechtelijke afdoening (lik-op-stuk) van een asielzoeker die verdacht wordt van een misdrijf, bijvoorbeeld door (super)snelrecht in te zetten. Op die manier wordt overlastgevend en crimineel gedrag hard aangepakt.

Vraag 15

Deelt u de mening dat dergelijke zaken het logischerwijs toch al zeer geringe draagvlak voor het huidige asielbeleid alleen maar verder ondergraven? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 15

Overlastgevend en crimineel gedrag van asielzoekers dragen bij aan onveiligheid en doen inderdaad afbreuk aan het draagvlak voor asielopvang. Om het draagvlak voor asielopvang te behouden, is het daarom van blijvend belang om overlastgevend en crimineel gedrag gericht aan te pakken.

Vraag 16

Deelt u het uitgangspunt dat voor asielzoekers die misdrijven zoals aanrandingen en erger plegen geen seconde langer plaats zou moeten zijn in Nederland? Zo nee, waarom niet? Zo ja, welke stappen gaat u hiertoe ondernemen?

Antwoord 16

Ten aanzien van de verblijfsrechtelijke consequenties op grond van openbare orde verwijs ik naar het antwoord op vraag 13.